Мәктәп туры

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕНЕҢ
ҖАВАПЛАРЫ
(2025-2026 нчы уку елы)
9 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут
Максималь балл – 44

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Ирен гармониясенә буйсынган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) колын
   ә) сөт
   б) буран
   в) укучы

2. Басымы дөрес күрсәтелгән сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) ба-ра-сыз-мы′
   ә) ба-ра-сы′з-мы
   б) ба-ра′-сыз-мы
   в) ба′-ра-сыз-мы

3. Диалекталь сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) җиләк
   ә) архаизм
   б) хоккей
   в) әпәй

4. Ясалма нигезле сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) ашадылар
   ә) сөлге
   б) киттек
   в) йөгереп

5. Вакыт рәвешен билгеләгез. **(2 балл)**
   а) кыш
   ә) язын
   б) күп
   в) шактый

6. Билгесезлек алмашлыгын билгеләгез. **(2 балл)**
   а) кайда

ә) кемдер
б) һәрнәрсә
в) һичнәрсә

7. Җөмләнең хәбәрен билгеләгез. **(2 балл)**
Комнан аркан ишеп, күлне күккә асып булмый. (Мәкаль)
а) аркан
ә) ишеп
б) асып булмый
в) булмый

8. Җөмләнең төрен билгеләгез. **(2 балл)**
Кеше яраткан эшен яхшы эшли. (Мәкаль)
а) гади җөмлә
ә) теркәгечле тезмә кушма җөмлә
б) теркәгечсез тезмә кушма җөмлә
в) иярченле кушма җөмлә

II. Теоретик бирем.

Төшеп калган сүзләрне языгыз. **(6 балл)**

Үпкәдән килә торган һава агымының, тоткарлыкка очрамыйча, тавыш ярдәмендә генә ясалган сөйләм авазлары **сузык** авазлар дип аталалар. Билгеле бер грамматик формада гына омоним булган сүзләр **омоформа** дип атала. **Ясагыч** кушымчалар сүзнең лексик мәгънәсен үзгәртәләр һәм яңа сүз ясыйлар. Предметның кемнеке икәнен, кайсы затка караганын белдерә торган алмашлыклар **тартым** алмашлыклары дип атала. Зат-сан белән төрләнми торган фигыльләр **затланышсыз** фигыльләр дип атала. **Урын** хәле беркайчан да аерымланмый.

III. Гамәли-иҗади бирем.

1. Сүзләрне татар теленә тәрҗемә итеп языгыз. **(6 балл)**
паутина – пәрәвез *экономика – икътисад*
культура – сәнгать *гостиница – кунакханә*
политика – сәясәт *желание – теләк*

2. “Алтын көз” дигән темага 12 җөмләдән торган инша языгыз. **(16 балл)**